

Rosa (Růžena) a Raja Engländerovy

18 – Raja Engländerová
Židovské muzeum v Praze

19 – Rosa Engländerová, kolem roku 1940
Židovské muzeum v Praze

Rosa Engländerová se narodila ve Vídni roku 1897. V druhé polovině 20. let 20. století odešla do Palestiny, kde se seznámila se svým manželem Arturem. Zde se jim narodila dcera Raja. Z Palestiny se všichni odstěhovali do Prahy, odkud Artur pocházel. V lednu 1942 byli všichni deportováni do Terezína. Otce zařadili do transportu do Osvětimi. Podle zpráv od jeho spoluvězně zahynul krátce před osvobozením v jednom z „evakuačních“ transportů. Rosa i Raja se konce války dočkaly v Terezíně. Rosa pocházela z „učitelské“ rodiny a před válkou i během své internace se věnovala vzdělávání. V Terezíně se stala vedoucí dívčího domova L 410. V osvobozeném Československu však narážela na svou špatnou znalost češtiny a ke své profesi se již nemohla vrátit. Raja vystudovala medicínu a úspěšně se věnovala pediatrii.

17 – Vzpomínka Raji Engländerové

„Matka jela do Palestiny z Vídně s nějakou sionistickou skupinou a tam se seznámila s otcem a vzali se. Otec by se býval rád vrátil, ale matka se tam necítila dobře hlavně zdravotně, a proto zůstali v Československu až do odjezdu do Terezína.“

„Přijeli jsme do Terezína a tam jsem nejdříve bydlela s matkou v kasárnách, hamburských tuším, a otec byl v jiných kasárnách. Pamatuji si jenom, že ta doba byla nejhorší, než se otevřelo celé ghetto, když jsme byli v kasárnách, protože tam vlastně nebylo co dělat. Nejhorší bylo, že byl velký hlad a nebylo co dělat a nikam se nesmělo. Pamatuji si, že největším svátkem bylo, když člověk sehnal nějakou knížku a mohl si číst a nemusel na to myslet.“

„Nebylo to tak strašné, když jsem byla v pořádku, ale potom jsem dostala tyfus a byla jsem velice nemocná. Čekala jsem, že se mně bude moje máma věnovat víc než ostatním, ale ona se věnovala všem stejně a tenkrát jsem jí i vyčetla: „Ty

[Holocaust a lidské chování > Ghetto Terezín > Péče o děti, s. 338](#)

GOVERNMENT OF PALESTINE.
حكومة فلسطين
ממשלת פלשתינה (א"י)

DEPARTMENT OF HEALTH
مديرية الصحة
מנהלרת הבריאות

CERTIFICATE OF REGISTRATION OF A BIRTH
شهادة تسجيل ولادة
תעודת רישום של לדה

O.M. 116.
 № 15201

النمرة
 ١٥٢٠١

7072-100 Books-1.6.26-A.P.

Serial Number in Register	Place of Birth	Date of Birth	Name of Infant	Sex of Infant	PARTICULARS OF PARENTS				Permanent Address of Parents	Nationality of Father	Name of Person Notifying Birth	Description and Address of Person Notifying Birth	Date of Registration	Signature and Designation of Official registering Birth	
					Father	Age	Religion	Mother							
الرقم التسلسلي في السجل	مكان الولادة	تاريخ الولادة	اسم المولود	جنس المولود	الاب	العمر	الدين	الام	عنوان الوالدين الدائم	جنسية الاب	اسم الشخص الذي يبلغ الولادة	اوصاف وعنوان الشخص الذي يبلغ الولادة	تاريخ التسجيل	امضاء ورتبة المأمور الذي سجل الولادة	
המספר הסידורי במסגרת	מקום הלידה	תאריך הלידה	שם התינוק	מין התינוק	האב	גיל	האמונה	האם	כתובת הוריה	הלאום	שם המסיר את הלידה	התיאור והכתובת של המסיר את הלידה	תאריך הרישום	חתימה ותפקיד המשרת את הלידה	
6904	Tel-Aviv Dr. Weizman's Hospital	25.8.29	Raja	Female	Arthur Tel-Aviv	28 years	Jew	Rosa	32 years	Jews	Hayaroom Str. 72 Tel-Aviv	Ozorio-Glovacka Str.	Dr. Frenkel Tel-Aviv	5.9.29	R. Oplavka

Certified that the above is a true extract from the Register of Births kept at the Office of the Department of Health in the town of Tel-Aviv in the District of Southern Palestine.

وإذ أعدها شاهدة عينية فإني أقول إنها حقبة صحيحة
 ريشوم المولود المسجل في مكتب دائرة الصحة في مدينة
 الناصرة المولود.

وإذ أعدها شاهدة عينية فإني أقول إنها حقبة صحيحة
 ريشوم المولود المسجل في مكتب دائرة الصحة في مدينة
 الناصرة المولود.

Date & Office Stamp: 17 SEP 1929
 ختم المكتب والتاريخ
 التاريخ وتوقيع الممسك

Medical Officer of Health.
 رئيس الأطباء

Southern District.
 اللواء

20 - Rodný list Raji vydaný v Palestině, 1929

Židovské muzeum v Praze

seš moje máma a ty se o mě nestaráš víc než o ty ostatní a já chci, abys byla jenom u mě, když seš moje máma.' Ale ona mi vysvětlovala, že to nejde, že má na starosti ještě ostatní, které tam mámy nemají, na rozdíl ode mě."

"Moje máma dobrovolně zůstala v Terezíně ještě čtyři měsíce [po osvobození], protože tam byla spousta dětí, které neměly kam jít, které neměly rodiče. A domnívala se, že mě má bezpečně ukrytou ve Štíříně¹, kde mě vykrmují a starají se o mě. Jenomže to nebyla moje představa svobody, a tak jsme se ještě s jednou přítelkyní rozhodly, že utečeme, protože chceme chodit do školy a nechceme být vykrmované ve Štíříně."

"Po návratu do Prahy jsme dostaly byt, ve kterém napřed bydleli němečtí vojáci, pak ruští vojáci, takže bylo všechno úplně rozbité a prázdné, ale jiné byty už nebyly, takže jsme nakonec musely být rády, že vůbec máme nějaký. To bylo U Smaltovny. Tak jsme si tam na dvoře vyhrabaly nějaký nábytek, protože vojáci se bavili tím, že házeli nábytek z okna na dvůr, byla tam hromada, něco jsme si tam vyhrabaly a tak jsme nějaký čas žily."

"Na životě byla jedna taková zvláštní věc, maminka neuměla v té době dobře česky, a tudíž všechno vyřizování na úřadech, a nebylo toho málo, co se všechno muselo zařídit, jsem dělala já, protože maminka v té době nemohla ani pusy otevřít, protože němčina nebyla zrovna vítaná. Ona sice mluvila česky,

¹ První dny po odchodu z Terezína strávila Raja na zámku Štířín, kde se mnoho židovských sirotek poznamenaných válkou léčilo ze svých válečných traumat.

² Univerzity Karlovy v Praze

ale s těžkým přízvukem, a bylo poznat, že němčina tam v pozadí je. Potom začala maminka chodit na filozofickou fakultu², kde se učila dva semestry češtinu. Bylo jí tenkrát asi osmačtyřicet nebo padesát let. No ale zvládla to, češtinu se naučila dobře, trošičku měla přízvuk, ale malinko, nepatrný. Byly to takové jemné detaily, jako třeba ‚blechy‘ a ‚plechy‘, to nedokázala rozlišit: řekla např. ‚podej mi ty blechy‘, takže z toho jsme měly velkou legraci, ale to bylo v podstatě milé. Takže se naučila česky, a pak už mohla jít do práce. Do té doby jsme žily z mého stipendia a to nebylo právě snadné. Pak pracovala v Motokovu, kde naopak potřebovali její němčinu, se všemi klienty ze zahraničí jednala ona a měla velice dobré místo, takže pak už se všechno srovnalo.“

„Po zkouškách jsem šla na šest neděl ještě do sexty, dokončila jsem gymnázium, pak vystudovala medicínu a specializovala se na pediatrii. To byla krásná doba. Po promoci jsem pracovala rok v krčské nemocnici a pak se náhodou vyskytla možnost přejít do Ústavu pro péči o matku a dítě v Podolí, kde jsem pracovala 53 let. Specializovala jsem se na vývojovou imunologii. Velmi mi vyhovovalo, že jsem mohla dělat klinickou práci i výzkum. Jeden rok jsem pracovala v Los Angeles. Do USA³ jsme se synem a manželem odlétali 17. srpna 1968, takže 21. srpna jsme v New Yorku viděli v televizi tanky na Václavském náměstí.“

Židovské muzeum v Praze

³ Do Spojených států odjela Raja se svým manželem a synem, dcera byla zrovna v deváté třídě, a tak ji nechala s babičkou Rosou. Ačkoliv měli možnost zůstat v zahraničí, rozhodli se vrátit zpět do Československa.

21 – Rosa s vnukem, 1959

Židovské muzeum v Praze

